

This is Mishna

myself, what am I? And if not now, when?

yourself from uncertainty; and do not give excess tithes by estimating [instead of measuring].

I found nothing better for oneself than silence, not study, but practice is the main thing; and one who talks excessively brings on sin.

justice, truth, and peace, as it is said: 'Truth and the verdict of peace are you to adjudicate in your gates.'¹

Rabbi Chanania ben Akashia says: The Holy One, Blessed is He, wished to confer merit upon Israel, therefore He gave them Torah and mitzvot in abundance, as it is said: "HASHEM desired, for the sake of its [Israel's] righteousness, that the Torah be made great and glorious."²

In the presence of a *minyan*, mourners recite תַּיִתִּי וְיָמִי, the Rabbi's *Kaddish* (p. 52). Then the congregation continues with תַּיִתִּי, Aleinu (p. 52b).

וְהַיְיטִי הַזֶּה – *And do much.* The righteous promise little but do much; the wicked make grandiose promises but do little.

16. כֹּה נֶחֱדָה: *Accept a teacher upon yourself.* The same advice occurs in Mishnah 6. There the reference is to a teacher of Torah study, here to a teacher in practical matters of *halachah*, Torah Law. Alternatively this dictum is addressed to one who is himself an authority; even he needs another authority to consult in matters of practical halachic decisions.

payu la p'nehm – And remove yourself from uncertainty, i.e., in matters pertaining to Torah law. Moreover, avoid such things which may possibly be forbidden (*Machzor Vitry*).

1149*q* — *Estimating* (instead of measuring).
 1150*q* — *Threshes* from the harvest must be exactly one-
 1151*q* — *teenth*, the allocation is to be precise, not made by
 1152*q* — *guess work*. *Meiri* perceives this in the broader
 1153*q* — *sense* as a caution against rendering halachic
 1154*q* — *decisions by conjecture*; one must meticulously
 1155*q* — *examine the law until it is entirely clear to him*, or
 1156*q* — *let him consult others*.

17. תועלת קצת – *But practice*. Though Torah study is paramount in importance beyond all other pursuits, it is the *performance* of the Torah's commandments for which man is

rewarded. One must study with the intention of putting his knowledge into practice. Judaism is not a theology; it is a system of laws. The Torah's primary purpose is to regulate conduct.

18. עֵדֶיךָ עֹמְדִים — *The world endures.* This is different from the maxim in mishnah 2. There, the Sages speak of the initial act of Creation, and the three things for which the world was created; here the reference is to the spiritual forces by which the social order is held together and civilization sustained.

כִּשְׁרָה וְיִצְחָק וְר' חֲנַנְיָה בֶּן אֲכָשָׁיָה.
This excerpt is from the last mishnah in tractate
Makkos. The Talmud teaches that the Rabbis
Kaddish (p. 52) is recited only after the public
study of Aggadah. For this reason a standard
portion of the Talmud was chosen for recitation
after every public study session. Although Avos
is Aggadic material, the universal custom of
reciting this passage is maintained. The message
of this excerpt is the reason it was chosen: Torah
study and mitzvot performance are a Divinely-
conferred privilege.

14:7b — *Cave ... in abundance.* That is, by giving Israel the opportunity of performing so many commandments, God graciously provided them with the means of acquiring abundant merit.

פרקי אבות/פרק א

[illegible]

[16] **לְמַעַן** אֲנִי אֶחָד מֵעַמְּךָ וְלֹא מֵעַמְּךָ
 וְלֹא מֵעַמְּךָ וְלֹא מֵעַמְּךָ

[illegible]

[טען] רבין גמליאל תניא אמר: עשר לך רב והסתלק מן המספקיך ואל תרבה לעשר אפודות.

[illegible][illegible]

אֶתְּ מַלְכָּךְ וְאַתָּה שׁוֹמֵר הַבְּרִית לְעַד אֲנִי יִשְׂרָאֵל
וְאַתָּה יִשְׂרָאֵל עֹשֶׂה בְּרִית לְעַד אֲנִי מַלְכָּךְ

in the presence of a *minyān*, mourners recite קדוש, the Rabbis' *Kaddish* (p. 52). Then the congregation continues with נביא (p. 526).

is described as the great peacemaker who went to any ends to make peace between man and wife and between feuding Jews.

13. מִשְׁפָּט נָפַד — *Loses his reputation.* Selfish ambition to attain fame often results in one losing his reputation entirely.

14.) — *Decreases it*, because he eventually forgot what he has learned previously. The translation follows *Rashi*. By refusing to share his Torah knowledge with others, one demonstrates his selfishness and his lack of concern for Torah learning, the paramount *mitzvah*. *R. Yonah* interprets that the mishnah refers to someone who is totally ignorant of the Torah's wisdom. Since he lacks the precious teaching that is the Jew's primary distinction, of what value is his life?

וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ יִשְׂרָאֵל – And he who exploits the crown of Torah shall fade away. This refers to one who abuses his Torah knowledge by using it as a common tool for selfish gains. Rashbi explains that such a person forfeits reward for his Torah study in the Hereafter since he has already gained materially from it in the present.

548 / מנהלה לשכר

ה' [יג] ק

7

[טרא]

לעמוד

[17]

דבר

701

הַשָּׂעִרִים. י"ז.

recite שְׁמַיָּהּ, the Rabbis' Kaddish (p. 52).
continues with לְלֵךְ (p. 526).

14. This three-fold dictum refers to man's spiritual goals.

not rouse me — if I am not for myself, i.e., if I do not rouse my soul to higher things, who will rouse it? If I do not fulfill the commandments, who will fulfill them for me?

וְאִם לִי אֲנִי – *And if I am for myself.* Even if make the successful effort to grow spiritually there is still so much more for me to do, consequently, I can never be satisfied with myself. Some comment that although man must work hard to perfect himself, he must not forget that he is part of a group that both helps him and should share in his accomplishments.

23. 24—A *fixed practice*. The study of Torah must be one's main occupation, and a regular time and schedule must be set aside for it; it must not be relegated to a secondary, casual, position in man's daily life, for Torah study determines the extent to which we will understand and fulfill our duties to God. In the ultimate sense every other pursuit is superfluous. Moreover, one should set a goal for his studies to maintain the discipline.

(כה) אין זה שור לדברי החנא שאינו מייכי אלא בחלמיו
הבאים אחריכס. והרשב"ם כחז בשם אבנר דר' נתן, שדוק
וביחוס היו שונים לחלמיהם דברי אבנר ונתן, וטעם
החלמיהם: (כו) ורודף כו'. כענין שנאמר נקש שלום ורודפו:
(כז) אוהב כו'. לפי שהם דביותיו של הקצ"ה ולפיכך ראוי
[שחאכנס, וגם] שחיה

מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום
ורודף שלום (כו), אוהב את-
הבריות (כז) ומקרבן לתורה:
יג הוא היה אומר, נגד שמא, אבד
שמה (כט). ודלא מוסיף, יסיף (ל).
ודלא יליף, קטלא חיב. ודאשתמש
בתגא, חלף: יד הוא היה אומר,
אם אין אני לי, מי לי. וכשאני
לעצמי, מה אני. ואם לא עכשיו,
אימתי: טו שמאי אומר, עשה
תורתך קבע. אמור מעט ועשה
הרבה, והוי מקבל את-כל-האדם
בסבר פנים יפות: טז רבן
גמליאל (נג) היה אומר, עשה ק

א"ט, א, שמא.

שקטם כח כחיה של תורה, כי כל הכתרים זולתו אין
כלם. הר"ן שושן: (לז) וזה שלא כדעת בית אביו של רבן
גמליאל שהוא מצית הלל כדלקמן, שהרי היו מחמירין
כו': (לח) רבן גמליאל אומר. והוא נזו של הלל. ולכן לא
נכתב לשון קבלה מכאן ולהלן, לפי שחלמיו שמא והלל
נחבצתה המחלוקת בישראל כו' [שהורה כל חכם וחכם]
לא היחה מונבלת ומקובלת ונמקרה כמו אלל הכהשונים.

פרק, ואמרו הם, אפשר פועל עושה מלאכה כל
היום וטורח ולעבד אינו מקבל פרק, ויאלו למינות
הם (כה) וחלמיהם ונקראים לדוקים וביחוסים עד
היום: יב הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום
ורודף שלום. פירשו
באבות דר' נתן כילד היה
אהרן אוהב שלום, כשהיה
רואה שני בני אדם
מחוקטטים היה הולך לכל
אחד מהם שלא מדעת
חברו ואומר לו ראה חברך
איך הוא מחמיר ומכה
את עצמו על שחטא לך
והוא אומר לי שאבוא אליך
שחמחול לו, ומחוק כך
קשהו פוגעים זה בזה היו
מנשקים זה את זה. וכילד
היה מקרב הצריות
לחורה, כשהיה יודע בזה
שעבר עבירה היה מחמיר
(כח) עמו ומראה לו פנים
להבנות, והיה אומר אדם
מחביא ואומר אילו היה
יודע לדיקזה מעשי הרעים
כמה היה מתרחק ממני,
ומחוק כך היה חוזר למוטב. הוא שהנביא מפיד
עליו (מלאכי ז) בשלום ובמישור הלך אחי ורבים
השיב משון: יג נגד שמא אבד שמיה. מי שנמשך
לו שמו מרחוק מחוק שררה ורבות, מהרה יאבד
שמו, שהרבות מקבצת את בעליה. נגד, לשון משיכה.
חרגוס משכו, נגידו: ודלא מוסיף. מי שאינו מוסיף
כלומר חוזר למד וישכח תלמודו. ויש שגורסין יאסף, כלומר יאסף אל עמיו ויומת
בלא עתה: ודלא יליף. קשה מדלא מוסיף, הלכך קטלא חייב, כלומר ראוי הוא שיהרגוהו, כמו שאמרו [נסקים
מס:]: עם הארץ מותר לקרעו כדג, ומנבו: ודישתמש בחגא חלף. המשמש בכהרה של תורה (לא) כאדם
המשמש בכליו, חלף ועבר מן העולם. חגא בלשון ישמעאל כחר. ויש מפרשים, חג"א ראשי תיבות, ת"למיד
ג"צרה א"חרינה. שאקור לאדם להשתמש בחלמיו שאין תלמידיו. ואני שמעתי, ודישתמש בחגא, המשמש
בשם המפורש, חלף ואבד, שאין לו חלק לעולם הבא: יד אם אין אני לי, אם אין אני זוכה לעלמי, מי יזכה
בשילי: וכשאני לעצמי, ואפילו זכיתי לעלמי מה הוא הזכות הזה ובמה נחשב הוא כנגד מה שאני חייב
לעשות: ואם לא עכשיו, אימתי. כי אחר המות אי אפשר לזכות עוד. פירוש אחר, אם לא
עכשיו צימי הבחורות, אימתי, שמא צימי הזקנה לא יעלה לידי טז עשה תורתך קבע. שיהיה עיקר עסקך
ביום ובלילה בחורה, וכשהיה יגע מן הלמוד חשפה מלאכה. ולא שיהיה עיקר עסקך במלאכה וכשהפנה מן
המלאכה תעסק בחורה. ומלאכתו כחוב, עשה תורתך קבע, שלא תחמיר לעצמך ותקל לאחרים (לז), או תחמיר
לאחרים ותקל לעצמך, אלא תהא חורתך קבע לך כמו לאחרים, וכן הוא אומר (נעזרא ז) כי עזרא הדין לבנו
לדרוש את תורה ה' ולעשות וללמד לבני ישראל, כמו שהדין לבו לעשות כך היה מלמד לבני ישראל:
אמור מעט ועשה הרבה. כמו שמנינו באברהם אבינו עליו השלום, שאמר תחלה (נבאשית יד) ואקחה
פת לחם, ובקוף ויקח בן בקר כך ועוד: והוי מקבל את כל האדם. כשהיה מכניס אורחים
לביהן לא תחן להם ופיניך כבושות בקרקע, שכל הנוחן ופיניו כבושות בקרקע אפילו נתן כל מתנות
שבעולם מעלין עליו כאלו לא נתן כלום. שלש אזהרות הזהיר שמאי, כנגד שלש מעלות שהזכיר ירמיה.
חכם גבור ועשיר, כנגד חכם אומר עשה תורתך קבע, כנגד עשיר אומר אמור מעט ועשה הרבה, כנגד
גבור אומר הוי מקבל את כל האדם בקרב פנים יפות, שיהיה כבוש ילדו וילחום כנגד לבו הרע, ושנינו איהו
גבור הכובש את ילדו: טז עשה לך רב. לענין הוראה מדבר עכשיו, אם בא דין לפניך ונחפזת בו,
עשה

299

שעשיתי זה הענין. ואחר כך שב ואמר: אם לא אקנה עתה המעלות בימי הבחרות, מתי אקנה אותן? בימי הזקנה לא, כי קשה הוא לסור מהתכונות בעת ההיא, מפני שהקנינים והמדות נתחזקו ונתישבו, אם מעלות אם פחיתות. ואמר החכם (משלי כב, ו): "חנף לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה". [טו.] אומר: עשה תלמוד תורה השרש והעקר, וכל שאר עסקיך נמשכים אחריו; אם נודמן - נודמן, ואם לא הודמן - לא הודמן, ואין נזק בהבצור. ואמרו (ב"מ פז, א): צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה. כאברהם אבינו, שיער

ואם לא עכשו, אימתי? מי שטרח בערב שבת - יש לו מה יאכל בשבת; אבל מי שלא טרח - מה יאכל? וזהו ששנינו (להלן ד, טז): התקן עצמך בפרוודור, כדי שתפנס לטרקלין. [טו.] עשה תורתך קבע. שלא תהא קובע עתים לתורה, אלא כל היום תעשנה עליך קבע. נ"א: תקבע לך עתים ללמד בכל יום ארבעה פרקים או חמשה. אומר מעט. לעשות צדקה מעט.

ואם לא עכשו, אימתי?
[טו.] שמאי אומר: עשה
תורתך קבע, אומר מעט

רבינו יונה

[שום] דבר; אבל עתה, שיודע שאפלו אם יטרח הרבה לא ישיג רק מעט מהרבה, מפני יצר לב האדם שמקלקל את גופו, כל-שכן אם לא יטרח כלל תשאיר נפשו ריקה מן המצות, כמו שדה זבורית, אם לא יטרח בו ויזבלנו ויחרישנו לא יצא ממנו שום דבר; ועל זה נאמר (משלי כד, ל): "על שדה איש עצל עברתי ועל פרם אדם חסר לב; והנה עלה כלו קמשנים פסו פניו חרלים". וזהו שסמך ענין התעוררות אחרים והתעוררות עצמו ואמר: אם אין אני לי, מי לי? - אם לא אטרח ואעזר את עצמי לחזר אחר המצות אשאיר ריקם מהם, שאף כשאני לעצמי וטורח בהם, אני משיג לחלקי אלא מעט מכמה חלקים, ומה אשיג אם לא אטרח כלל: ואם לא עכשו אימתי. שלא יאמר: היום אני אעסק במלאכתי ולמחר אפנה ואתקן עצמי! שמא לא יפנה, ואפלו אם יפנה, אותו יום שעבר ובטל אותו ממלאכת שמים לא יוכל לשלמו כל ימיו, כי כל הימים אשר הוא חי על האדמה חייב לתקן גופו ולעסק במצות, ואין לו רשות לבטל מלאכתו אפלו שעה אחת. ועוד בכלל זה הלשון: אם לא עכשו, בימי הנעירות, אימתי? אם עד זקנה ושיבה יניחנה לא יוכל לעשותה. ועל ענין זה אמר דוד המלך, עליו השלום (תהלים קמד, יב): "אשר בונינו פנטעים מגדלים", ורוצה לומר, כי הנטע בעודנו קטן אדם יכול לגדלו להיות עצו ישר ולא יהיה עקם, אף אחר שגדל בעקמימותו קשה מאד לתקנו; כן האדם, בעודנו נער, קל להיות גדל בדרך טוב ולסור מן הרע, אף אם הזקין ברשעתו, הנקלה בעיניו להניחה?! כענין שנאמר (משלי כב, ו): "חנף ולסור מן הרע, גם כי יזקין לא יסור ממנה". ועוד: כי התשובה בימי הזקנה איננה תשובה לנער על פי דרכו, גם כי יזקין לא יסור ממנה. וזהו חזק והתאזהר הולכת ונחלשת ולא תערכ לנפש, ואין לו חפץ שלמה, כי באותו זמן אין היצר חזק והתאזהר הולכת ונחלשת ולא תערכ לנפש, ואין לו חפץ והנאה בעברות, וזאת היא הסבה אליו לתשובה. ועל ענין זה נאמר (קהלת יב, א): "וזכר את בוראך בימי בחורתיך, עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ".

טו. שמאי אומר: עשה תורתך קבע. כמו שאמר באבות דרבי נתן (פכ"ח, י): כל העושה תורתו עקר ומלאכתו טפלה, עושין אותו עקר לעולם הבא, אבל העושה מלאכתו עקר ותורתו טפלה, עושין אותו טפלה לעולם הבא - רוצה לומר: אם לא עשה עברות, ולא עשה התורה עקר, אפלו אם יזכה להיות בגן-עדן, טפל יהיה שמה: אומר מעט ועשה הרבה. כשתבטיח את חכרך לעשות בעבור דבר, אומר מעט ועשה הרבה, והוא מדרך המוסר והחסידות. ולמדנו אותו

רש"י פרושי אבות פרק ראשון הראשונים רמב"ם יט

ועשה הרבה. שכן דרך הצדיקים. שכן מצינו באברהם, שאמר (בראשית יח, ה): "ואקחה פת לחם" וגומר, וכתוב (שם שם, ז): "ויקח בן בקר רך וטוב", וכתוב (שם שם, ו): "מהרי שלש סאים קמח" וגומר. מז. רבן גמליאל אומר: זהו רבן גמליאל [הזקן, בנו של רבן שמעון] בנו של הלל. עשה לך רב. פרשתי למעלה (משנה ו). והסתלק מן הספק. שאם תלמד מעצמך, תרבה לך ספקות. נ"א: שלא תהא קובע עצמך לדבר הלכה ועומד לבטח, אלא ביון דלאו בפרוש הוא, אבעי לה למיזל קמי רבה. ביבמות פרק בית שמאי (קט ע"ב ע"י"ש). [והסתלק מן הספק. שלא יהיה ביסוד היסודות וידיעת הסודות ספק בלבד, אלא ודאי וידוע בעין הלב, כי הוא

בפת לחם אחת, והביא חמאה וחלב וכן הבקר ושלוש סאין קמח סלת. ורשעים אומרים הרבה, ואפלו מעט אינם עושים. כעפרון, שנתן הכל בדבריו, ובמעשה לא הניח אפלו פרוטה אחת מן הדמים. סבר פנים יפות הוא שישא ויתן עם הבריות בנחת ובדברים ערכים ורצויים. מז. זה אשר צנה הנה לעשות רב, אינו לענן הלמוד, אכל להוראה. שים לך רב שתסמך עליו באסור והתר, והסתלק אתה מן הספק. כאמרם בירושלמי: זיל

ועשה הרבה, והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. מז. רבן גמליאל אומר: עשה לך רב, והסתלק מן הספק, ואל

מאברהם אבינו, עליו השלום, שאמר (בראשית יח, ה): "ואקחה פת לחם", ואחר-כך: "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר" וכו' (שם ח) — אומר מעט ועשה הרבה, והיא מדת עליונות. ורבותינו זכרונם לברכה למדוה מהקדוש-ברוך-הוא יתעלה, שלא הבטיח אלא בשתי אותיות, שנאמר (שם טו, יד): "דן אנכי", וגאלם בעשרים ושבעה [מלות]*, שנאמר (דברים ד, לד): "או הנסה" וגו' — אומר מעט ועשה הרבה (אדר"נ פ"ג, ב). ועל זה אמר רבנו סעדיה גאון, זכרוננו לברכה: אם כשהבטיח אבותינו בשתי אותיות, עשה להם כמה נסים ונפלאות — על הגאולה העתידה לבוא, שנכתבו בה כמה דפין וכמה קנדרסין וכמה ספרים מהבטחות וכמה נחמות, בירמיה, ישעיה, יחזקאל ותרי-עשר, על אחת כמה וכמה כי נפלאים יהיו מעשיו ונפשונו יודעת מאד. ויש לאדם לחשב בדבר ולתת אל לבו, כי שכן גדול יהיה לו חלף הבטחון: והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. שיראה להם פנים יפות של שמחה, [כדי] שתהא רוח הבריות נוחה הימנו; רוצה לומר, שיתרחק ממדת הפעם, שהיא מדה רעה עד מאד, וינהיג עצמו במדת הרצון, על דרך שיהיו מרצים ממנו בני-אדם, מדה נאה ומקבלת. ועל זה אמרו חכמי המוסר: רצונך שתחפץ — תפץ מה שלא תחפץ, שאין אדם יכול להשיג שיהיו [העולם] תפצים בו, אם לא יעבור תפצו מפני תפצם ויבטל רצונו מפני רצונם, ובזה יהיה לו אוהבים רבים וישמר נפשו מנוקי בני-אדם, כי המראה להם פנים של זעם, ישנאוהו וירחיקוהו ויבקשו להרע לו:

רבינו יונה

מאברהם אבינו, עליו השלום, שאמר (בראשית יח, ה): "ואקחה פת לחם", ואחר-כך: "ויקח חמאה וחלב וכן הבקר" וכו' (שם ח) — אומר מעט ועשה הרבה, והיא מדת עליונות. ורבותינו זכרונם לברכה למדוה מהקדוש-ברוך-הוא יתעלה, שלא הבטיח אלא בשתי אותיות, שנאמר (שם טו, יד): "דן אנכי", וגאלם בעשרים ושבעה [מלות]*, שנאמר (דברים ד, לד): "או הנסה" וגו' — אומר מעט ועשה הרבה (אדר"נ פ"ג, ב). ועל זה אמר רבנו סעדיה גאון, זכרוננו לברכה: אם כשהבטיח אבותינו בשתי אותיות, עשה להם כמה נסים ונפלאות — על הגאולה העתידה לבוא, שנכתבו בה כמה דפין וכמה קנדרסין וכמה ספרים מהבטחות וכמה נחמות, בירמיה, ישעיה, יחזקאל ותרי-עשר, על אחת כמה וכמה כי נפלאים יהיו מעשיו ונפשונו יודעת מאד. ויש לאדם לחשב בדבר ולתת אל לבו, כי שכן גדול יהיה לו חלף הבטחון: והוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות. שיראה להם פנים יפות של שמחה, [כדי] שתהא רוח הבריות נוחה הימנו; רוצה לומר, שיתרחק ממדת הפעם, שהיא מדה רעה עד מאד, וינהיג עצמו במדת הרצון, על דרך שיהיו מרצים ממנו בני-אדם, מדה נאה ומקבלת. ועל זה אמרו חכמי המוסר: רצונך שתחפץ — תפץ מה שלא תחפץ, שאין אדם יכול להשיג שיהיו [העולם] תפצים בו, אם לא יעבור תפצו מפני תפצם ויבטל רצונו מפני רצונם, ובזה יהיה לו אוהבים רבים וישמר נפשו מנוקי בני-אדם, כי המראה להם פנים של זעם, ישנאוהו וירחיקוהו ויבקשו להרע לו:

מז. רבן גמליאל אומר: עשה לך רב והסתלק מן הספק. רוצה לומר, שיקבל חבר לרב אף-על-פי שלא נחכם יותר ממנו, ואפלו אם לא השיג אל חכמתו, כדי שישתלק מן הספק, שפעמים החכם יסתפק בהוראה ואינו יודע מה יאמר, מה ידבר ומה יצטדק: אם יתיר — ושמא הוא

(* בכל המדרשים ובאדר"נ מובא הלשון: "וגאלם בשבעים ושנים אותיות", והנכון שיש בפסוק כ"ז מילות.

99
4

see
הרמב"ם
יט
אבות
פרק

Shammai

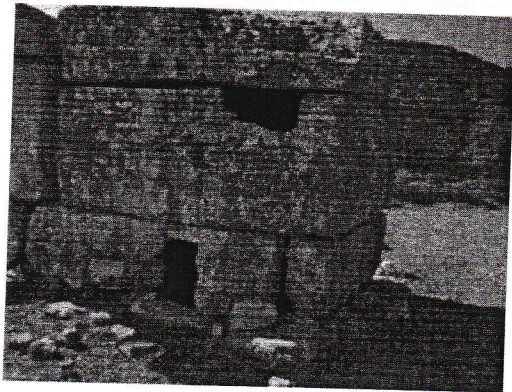
From Wikipedia, the free encyclopedia

Shammai (50 BCE–30 CE) was a Jewish scholar of the 1st century, and an important figure in Judaism's core work of rabbinic literature, the Mishnah.

Shammai was the most eminent contemporary and the halachic opponent of Hillel, and is almost invariably mentioned along with him.

Shammai's school of thought became known as the House of Shammai (Hebrew: Beit Shammai), and Hillel's was known as the House of Hillel (*Beit Hillel*). After Menahem the Essene had resigned the office of Av Beit Din (or vice-president) of the Sanhedrin, Shammai was elected to it, Hillel being at the time president. After Hillel died, around in 20 CE, Shammai took his place as president but no vice-president from the minority was elected so that the school of Shammai attained complete ascendancy, during which Shammai passed "18 ordinances" in conformity with his ideas. The Talmud states that when he passed one of the ordinances, contrary to the opinion of Hillel, the day "was as grievous to Israel as the day when the [golden] calf was made" (*Shabbat*, 17a). The exact content of the ordinances is not known, but they seem to have been designed to strengthen Jewish identity by insisting on stringent separation between Jews and gentiles, an approach that was regarded as divisive and misanthropic by Shammai's opponents.

Hillel's grandson Gamaliel succeeded the position of president after Shammai in the year 30, but the Sanhedrin would remain dominated by the house of Shammai until around 70 (see Council of Jamnia). A "voice from heaven" is said to have nullified the legality of the rulings of the house of Shammai (*Yerushalmi Berakhot*, 1:7), which is why Rabbinical Judaism follows Hillel.

The tomb of Shamai in the Meron river in Israel

Shammai was likely a Palestinian Jew, and took an active part in the political and religious complications of his native land. Of an irascible temperament, he seemed to lack some of the tireless patience which is said to have distinguished Hillel. Once, when a gentile came to him and asked to be converted to Judaism upon conditions which Shammai held to be impossible, he drove the applicant away; whereas Hillel succeeded in converting him (*Shabbat*, 31a).

Nevertheless Shammai was in no way a misanthrope. He himself appears to have realized the disadvantages of his temper; hence he recommended a friendly attitude toward all. His motto was: "Make the study of the Torah your chief occupation; speak little, but accomplish much; and receive every man with a friendly countenance" (*Avoth*, i. 15). He was modest even toward his pupils.

In his religious views Shammai was known to be strict. He wished to make his son, while still a child, conform to the law regarding fasting on Yom Kippur (the Day of Atonement); he was dissuaded from his purpose only through the insistence of his friends (*Yoma*, 77b). Once, when his daughter-in-law gave birth to a boy on Sukkot (the Feast of Tabernacles) he broke through the roof of the chamber in which she lay in order to make a sukkah of it, so that his new-born grandchild might fulfil the religious obligation of the festival (*Sukkah*, 28a).

In the Midrash Sifre, *Deuteronomy*, § 203 it is said that Shammai commented exegetically upon three passages of Scripture. These three examples of his exegesis are: (1) the interpretation of Deuteronomy, xx. 20 (Tosefta, *Eruvin*, iii. 7); (2) that of II Sam. xii. 9 (*Kiddushin*, 43a); and (3) either the interpretation of *Leviticus*, xi. 34, which is given anonymously in Sifra on the passage, but which is the basis for Shammai's halakah transmitted in 'Orlah ii. 5, or else the interpretation of *Exodus*, xx. 8 ("Remember the Sabbath"), which is given in the Mekilta, Yitro, 7 (ed. Weiss, p. 76b) in the name of Eleazar ben Hananiah, but which must have originated with Shammai, with whose custom of preparing for the Sabbath it accords.

Shammai founded a school of his own, known as the House of Shammai, which differed fundamentally from that of Hillel; and many of Shammai's sayings are probably embodied in those handed down in the name of his school.